

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи
та рекрутації

доц. ГРОМІК Ю. В.

Протокол № 6 від 19.02. 2020 р.

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

МУЗЕЙНІ ЦЕНТРИ СВІТУ

підготовки бакалавра

спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»

**освітньо-професійної програми «Музейний менеджмент,
культурний туризм»**

Луцьк – 2020

Програма навчальної дисципліни «МУЗЕЙНІ ЦЕНТРИ СВІТУ» підготовки бакалавра галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство», за освітньо-професійною програмою «Музейний менеджмент, культурний туризм».

Розробник: Гаврилюк С. В., професор кафедри документознавства і музейної справи, доктор історичних наук, професор.

Рецензент: Ковальчук Є. І. заступник директора з наукової роботи Волинського краєзнавчого музею, кандидат історичних наук, доцент.

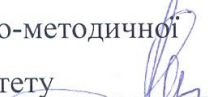
Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри документознавства і музейної справи

протокол № 7 від 22 січня 2020 р.

Завідувач кафедри: (проф. Бондаренко Г. В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки

протокол № 3 від 5.02 2020 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (проф. Шваб А. Г.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
		Рік навчання 2
Кількість годин/кредитів 120/4	Спеціальність 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»	Семестр 4-ий
		Лекції 34 год.
		Практичні (семінарські) 34 год.
ІНДЗ: немає	Освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»	Самостійна робота 42 год.
		Консультації 10 год.
	Освітній ступінь бакалавр	Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна «Музейні центри світу» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалаврів за спеціальністю 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство», освітньо-професійною програмою «Музейний менеджмент, культурний туризм» і спрямована *на вивчення студентами*: причин і обставин появи та подальшого формування у містах Європи, інших континентів музейних закладів різних профілів, функціонування яких дало змогу перетворити ці міста у справжні музейні центри та розгорнути на їх основі потужну пізнавально-туристичну діяльність; змісту діяльності низки розташованих тут музеїв впродовж тривалого історичного періоду, який зумовив їх перетворення у провідні (впливові) музейні заклади світу; сучасного стану означених музеїв; інноваційних технологій, що застосовуються ними задля виконання відповідно до новітніх вимог соціокультурної функції в суспільстві; ролі провідних музейних центрів світу у розвитку культурного туризму.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів комплексної системи знань про музейні центри світу (як окремі провідні (впливові) музейні заклади, так і міста світу, де розташований комплекс таких музеїв), оволодіння якими сприятиме підвищенню інтелектуального рівня студентів, їх професійній підготовці, усвідомленню ними потреби активнішого входження України у світовий музейний простір, необхідності реформування

музейного середовища та удосконалення туристичної галузі Української держави відповідно до світових стандартів.

Вивчення дисципліни передбачає вирішення наступних завдань:

- ознайомлення з визначенням та змістовим наповненням терміну «музейні центри світу»;
- вивчення причин, обставин появи, функціонування в сучасних умовах музейних центрів світу;
- засвоєння інформації про музейні центри різних континентів як провідні осередки музейництва, потужний фактор пізнавально-туристичної діяльності;
- вміння застосовувати набуті відомості та отримані знання про інноваційну діяльність провідних музейних центрів світу для вирішення практичних завдань, пов'язаних з реформуванням музейної справи та удосконаленням туристичної галузі України на підставі засвоєння кращого світового досвіду.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти повинні оволодіти наступними компетенціями:

Бакалавр повинен знати: понятійний апарат дисципліни; історіографію і джерела з теми; історію виникнення і діяльності провідних музеїв різних континентів світу; міжнародні нормативні акти та організаційно-правові документи, які регулюють міжнародне музейне співробітництво, співпрацю у галузі культури і туризму; основні напрями і результати діяльності музейних центрів Європи, Азії, Америки, Африки, Австралії, їх роль у розвитку туристичної індустрії. Важливим складником вивчення дисципліни є ознайомлення з моделями і методиками світового музейного менеджменту, креативними управлінськими рішеннями, принципами комунікативної діяльності тощо.

Бакалавр повинен вміти: відшукувати і використовувати наявні джерела для вивчення стану та особливостей сучасної діяльності музейних центрів світу; визначати місце цих музейних центрів у процесі конструювання і трансляції культурної ідентичності в умовах сучасних міжнародних культурних відносин; простежувати їх вплив на розвиток музейної справи та туристичної індустрії у світовому й національному вимірах; аналізувати проблеми функціонування музейних центрів світу; реалізовувати на практиці набуті при вивченні курсу знання, уміння та навички.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до навчального курсу. Поняття «музейні центри світу». Історіографія і джерела курсу.

Предмет, мета навчальної дисципліни, її завдання, категоріально-понятійний апарат. Поняття «музейні центри світу». Характеристика наукової літератури та основних джерел. Зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Практичні заняття та самостійна робота як складники вивчення навчальної дисципліни.

Тема 2. Міста континентів як музейні центри світового значення.

Поява і розвиток міст – зосереджень музейних закладів. Соціокультурний складник їх функціонування у різні історичні періоди. Культурне середовище міст – вагомий чинник їх становлення як провідних музейних осередків. Роль представників соціальної (світської та духовної) еліти у перетворенні міст у музейні центри.

Тема 3. Зібрання музеїв і галерей Європи як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів європейського континенту у розвитку туризму.

Історія виникнення та розвитку провідних музеїв і галерей Європи. Найвідоміші експонати і фондіві збірки. Інновації в діяльності та управлінських рішеннях, роль у розвитку туристичної індустрії (на прикладах музеїв: Лувр, Музей д'Орсе, Центр Жоржа Помпіду (Париж); музеї Ватикану (Рим); Британський національний музей, Музей Альберта і Вікторії, Музей мадам Тюссо, Тауер – музейний комплекс з колекціями бойової зброї і коштовностей британської корони, Галерея Тейт (Лондон); музей Прадо (Мадрид); Державний Ермітаж (Санкт-Петербург); Третьяковська галерея (Москва); Рейксмузеум (Амстердам), музей Рембрандта (Гаага); Дрезденська картинна галерея; Художньо-історичний музей, Музей історії мистецтв XIX і XX ст., музей в палаці Бельведер (Відень); музеї Греції, Данії, Польщі, Литви, Норвегії, Португалії, Швеції, Фінляндії, Чехії, інших країн Європи).

Тема 4. Найвизначніші музейні зібрання України.

*Основні тенденції розвитку провідних музейних центрів України у XXI ст. Характеристика експозицій, фондівих збірок, особливостей роботи з вітчизняними та іноземними туристами, креативні менеджерські рішення у музеях: **Києва:** Національний музей історії України, Національний художній*

музей України, Національний музей Тараса Шевченка, Музей мистецтв імені Богдана і Варвари Ханенків, Музей історичних коштовностей України, Музей історії України у Другій світовій війні, Музей Голодомору, ін., **Львова:** Львівський історичний музей, Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України (м. Львів), Національний музей імені А. Шептицького, Державний меморіальний музей Михайла Грушевського, музей Івана Франка, ін.

Тема 5. Музейні зібрання азіатського континенту як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів Азії в розвитку туризму.

Історія виникнення та розвитку провідних музеїв азіатського континенту. Найвідоміші експонати і фондові збірки. Інновації в діяльності та управлінських рішеннях, роль у розвитку туристичної індустрії (на прикладах музеїв: музей історії Ієрусалиму, музей країн Біблії, Вад Яшем (Ізраїль); палацовий комплекс-музей «Гугун» («Давні палаці»), історичний музей Мавзолей Мао Цзедуна, Велика китайська стіна (Китай); Тадж-Махал, національний музей Індії (Індія); Голуба мечеть (мечеть Султана Ахмета), музей храму св. Софії (Айя Софія), палац Топкапи (Туреччина); Токійський національний художній музей, музей дзюдо (Японія).

Тема 6. Музейні зібрання американського континенту як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів Північної та Південної Америки в розвитку туризму.

Історія виникнення та розвитку провідних музеїв азіатського континенту. Найвідоміші експонати і фондові збірки. Інновації в діяльності та управлінських рішеннях, роль у розвитку туристичної індустрії (на прикладах музеїв: Національний музей, Історичний музей, музей індіанців (Бразилія); Національний антропологічний музей (з колекціями предметів цивілізації майя та ацтеків), музей природничої історії (Мексика); Національна галерея мистецтв, Смітсонівський музей авіації і космосу, Метрополітен-музей, Уїтнівський музей американського мистецтва, ін. (США); Національна галерея, Національний музей науки і техніки, Канадський музей природи (Канада).

Тема 7. Музейні зібрання африканського континенту як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів Африки в розвитку туризму.

Історія виникнення та розвитку провідних музеїв азіатського континенту. Найвідоміші експонати і фондіві збірки. Інновації в діяльності та управлінських рішеннях, роль у розвитку туристичної індустрії (на прикладах музеїв: Музей етнографії і давньої історії, Національний музей античності (Алжир); Єгипетський музей, Долина царів, історичний комплекс пам'ятників «Піраміди» у Гізі (Єгипет); Музей Трансвааля (з експонатами природничої історії), муніципальна художня галерея, Військовий музей (ПАР).

Тема 8. Музейні зібрання Австралії та Океанії як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів регіону в розвитку туризму.

Історія виникнення та розвитку провідних музеїв азіатського континенту. Найвідоміші експонати і фондіві збірки. Інновації в діяльності та управлінських рішеннях, роль у розвитку туристичної індустрії (на прикладах музеїв: Природничо-науковий музей, Національна художня галерея Нового Південного Уельсу, Національний морський музей (Австралія); Рожевий сад Парнела, музей транспорту і техніки, Національна галерея мистецтв (Нова Зеландія).

Тема 9. Тенденції розвитку музеїв світу у XXI ст.

Видозміна в сучасному суспільстві поглядів на роль і місце музеїв у соціумі. Потреба застосування у діяльності музеїв інноваційних технологій, спричинених переходом до «суспільства інформації». Музейний менеджмент. Економічні аспекти управління музейними центрами, їх фінансування. Грантова підтримка діяльності музейних центрів.

Інтерактивність як засіб розвитку музейного закладу. Нові види музейної комунікації. Важливість подальшої інтеграції туристичної індустрії в систему музеїв та інших закладів, які несуть відповідальність за національну культурну та природну спадщину, що дасть можливість залучати додаткові кошти для їх розвитку. Міжмузейна співпраця, взаємини музейних центрів світу з суспільством і державою.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Усього	Лек.	Практ. (сем.)	Сам. роб.	Конс.
Тема 1. Вступ до навчального курсу. Поняття «музейні центри світу». Історіографія і джерела курсу	4	2		2	
Тема 2. Міста континентів як музейні центри світового значення	16	2	6	6	2
Тема 3. Зібрання музеїв і галерей Європи як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів європейського континенту у розвитку туризму	22	6	8	6	2
Тема 4. Найвизначніші музейні зібрання України	14	4	4	6	
Тема 5. Музейні зібрання азійського континенту як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів Азії в розвитку туризму	14	4	4	4	2
Тема 6. Музейні зібрання американського континенту як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів Північної та Південної Америки в розвитку туризму	18	4	6	6	2
Тема 7. Музейні зібрання африканського континенту як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів Африки в розвитку туризму	12	4	4	4	
Тема 8. Музейні зібрання Австралії та Океанії як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів регіону в розвитку туризму	11	4	2	4	1
Тема 9. Тенденції розвитку музеїв світу у XXI ст.	9	4		4	1
Всього годин:	120	34	34	42	10

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Охарактеризувати електронні ресурси як одне з джерел вивчення навчальної дисципліни.
2. Охарактеризувати основні правові документи, що регулюють діяльність Міжнародної Ради музеїв (ICOM).
3. Дати характеристику серії книг (у 105 томах) «Великие музеи мира».
4. Опрацювати том 30 «Национальный Киево-Печерский историко-культурный заповедник» (Київ, 2012) із серії «Великие музеи мира».
5. Кеннет Хатсон і його критерії визначення впливових музеїв світу (за монографією «Влиятельные музеи»).

6. Скласти туристичний маршрут Афінами з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
7. Скласти туристичний маршрут Берліном з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
8. Скласти туристичний маршрут Віднем з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
9. Скласти туристичний маршрут Копенгагеном з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
10. Скласти туристичний маршрут Стокгольмом з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
11. Скласти туристичний маршрут Хельсінкі з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
12. Скласти туристичний маршрут Прагою з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
13. Скласти туристичний маршрут Женевою з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
14. Скласти туристичний маршрут Люблінном з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
15. Скласти туристичний маршрут Краковом з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
16. Скласти туристичний маршрут Черніговом з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
17. Скласти туристичний маршрут Переяслав-Хмельницьким з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
18. Скласти туристичний маршрут Стамбулом з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
19. Скласти туристичний маршрут Пекіном з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
20. Скласти туристичний маршрут Абу-Дабі (ОАЕ) з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
21. Скласти туристичний маршрут Вашингтоном з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
22. Скласти туристичний маршрут Каїром з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
23. Скласти туристичний маршрут Сіднеєм з включенням до нього найвідоміших пам'яток і музеїв міста.
24. Співпраця провідних музейних центрів світу у рамках Міжнародної Ради музеїв (ICOM).
25. Застосування музейними центрами світу новітніх технологій для популяризації власної діяльності.

Кількість годин самостійної роботи для студентів – 42 год.

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна вивчається у 4 семестрі.

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. залік (максимум 60 балів).

Поточний контроль (40 балів)							Підсумковий контроль (60 балів)	Загальна кількість балів
Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	60	100
5	6	6	6	6	6	5		

Оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях за 6-бальною шкалою:

- 1 бал – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;
- 2–3 бали – неповна відповідь на поставлене питання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;
- 4 бали – повна відповідь, студент лише частково користується конспектом;
- 5–6 балів – самостійна, повна відповідь без використання конспекту, виявлене вміння аналізувати, порівнювати матеріал, робити висновки та узагальнення.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90–100	Відмінно	Зараховано
82–89	Дуже добре	
75–81	Добре	
67–74	Задовільно	
60–66	Достатньо	
1–59	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бекетова В. М. Музей і майбутнє: тенденції розвитку музеїв у світі на межі тисячоліть. *Музей і майбутнє*. Дніпропетровськ : Поліграфіст, 1998. С. 7–11.
2. Буравченков А. А. Культура і туризм : взаємодія і збагачення. Київ : Українська культура, 1999. 278 с.
3. Великие музеи мира : в 105 т. Гл. ред. А. Барагамян. Москва, 2012–2014.
4. Гончарова О. М. Художні музеї США та Канади. Навч. посібник. Київ : Вид. центр КНУКіМ, Логос, 2018. 160 с.
5. Дукельский В., Никишин Н. Музеи. Маркетинг. Менеджмент. Практическое пособие. Москва, 2001. 210 с.
6. Майстровская М. Т. Музейная экспозиция. На пути к музею XXI века. Сборник статей. Москва : Российский институт культурологии, 1997. 216 с.
7. Музеи Ватикана. Рим. Альбом / Сост. и автор текста З. Г. Борисова. Москва : Изобразительное искусство, 1974. 244 с.
8. Музеи мира. Ред. группа : О. Елисеева, Т. Евсеева. Москва : Мир энциклопедий, 2006. 183 с.
9. Национальный Киево-Печерский историко-культурный заповедник. Киев : Комсомольская правда-Украина, 2012 (Серия «Великие музеи мира». Т. 30).
10. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : Навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.
11. Салата О. О. Основи музеєзнавства : навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.
12. Соціологія культури: навч. посіб. / за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. Київ : «Каравела», Львів : «Новий світ», 2002. 344 с.
13. Хадсон К. Влиятельные музеи. Пер. с англ. Л. Мотылев. Новосибирск : Сибирский хронограф, 2001. 194 с.
14. Юренева Т. Ю. Музееведение : Учебник для высшей школы. 2-е изд. Москва : Академический Проект, 2004. 560 с.
15. Юренева Т. Ю. Музеи мира: история и коллекции, шедевры и раритеты. Москва : Эксмо, 2011. 496 с.
16. Юренева Т. Ю. Музей в мировой культуре. Москва : Русское слово, 2003. 536 с.
17. Яковець І. О. Художній музей ХХІ століття: монографія. Черкаси. Вовчок О. Ю., 2016. 463 с.

18. Dean D. Museum Exhibition : Theory and Practice. London; New York : Routledge, 1994. 177 p.
19. <https://ukr.wikipedia.org/wiki/> – сайт україномовної версії Вікіпедії – загальнодоступної багатомовної універсальної Інтернет-енциклопедії.

8. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет, мета і завдання навчального курсу.
2. Основні терміни навчальної дисципліни.
3. Джерела навчальної дисципліни.
4. Історіографія навчальної дисципліни.
5. Історія появи та розвитку міст різних континентів як сучасних музейних центрів світу.
6. Роль світської та духовної еліти у формуванні культурного середовища міст – вагомий чинник перетворення останніх у музейні центри світу.
7. Зібрання музеїв і галерей Європи як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів європейського континенту у розвитку туризму.
8. Найвизначніші музейні зібрання України.
9. Музейні зібрання азіатського континенту як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів Азії в розвитку туризму.
10. Музейні зібрання американського континенту як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів Північної та Південної Америки в розвитку туризму.
11. Музейні зібрання африканського континенту як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів Африки в розвитку туризму.
12. Музейні зібрання Австралії та Океанії як цінні культурні надбання людства. Роль музейних центрів регіону в розвитку туризму.
13. Тенденції розвитку музеїв світу у XXI ст.
14. Менеджмент у діяльності провідних музейних центрів світу.
15. Музейні центри світу та туристична індустрія.